

HAYNAPE

Armağan Karık

■ Yerinden doğrulmasıyla sırtını dayadığı zümrüt yeşili kırlent sedirin üzerine düşüverdi. Hiddetle aldı eline, “Haynepedir, haynape¹!” diye söylenerek bir de o vurdu düştüğü yere. Öfkesinden pamuk gibi yüzü al al olmuştu. Minderi, sedirin dayalı olduğu cumbanın ahşabıyla sırtı arasına duvar edip yaslandı. Zor duyulur bir sesle, “Vallahi ayıp.” diye ağlamaklı mırıldandı.

Çerkez kızı Aze Hanım, Çatalca’daki baba evinden çıkıp bu asırlık konağa gelin geleli neredeyse beş yıl olmuştu. Kocası Eşref Bey’in peşi sıra cilasız tahta basamakları tırmanıp ana odaya ilk girdiğinde bakışları cumbaya takılı kalmıştı. O, vitraylı camların ardındaki renklenmiş boğaz sularına bakadururken Eşref Bey:

- Beğendin mi, diye sormuştu.

- Beğendim ya, keşke önünde bir de divan olsaydı; ne güzel kahve içilirdi burada, deyivermişti. Demesiyle dilini, dudağını ısırdığını anımsadı. Tenindeki yangından tüm çehresinin kırmızıya çaldığını anlamıştı. Onun kültüründe böylesi yeni gelin hâliyle daha ilk günden beye söylenecek laf değildi. Huyunu suyunu bilmediği Eşref Efendi kızacak diye çok korkmuştu lakin o, huzurlu bir sesle gülümseyerek, “Yaptırırız Aze Hanım, nedir ki!” demişti. Yetinmeyip avucunun içine aldığı ellerini bir porseleni sakınır gibi sarmalayarak, “Yeter ki güzel ellerinle bana kahve yap, karşımda otur, muhabbet eyle. Sen boğazı izlesen de olur, ben seni izleyeyim.” bile demişti.

Aze Hanım için sanki Eşref Bey o an bir yabancı olmaktan, hatta kocası olmaktan çıkmış; güvenilir bir dost, koruyucu bir ocak, sarıp sarmalayan bir battaniye, insanın içini ısıtan bir çorba, yeni doğan kızılca bir güneş oluvermişti. Sarılası gelmişti ya, utanmış yapamamıştı.

1 Çerkez dilinde kabul edilemeyecek yüz kızartıcı davranış ya da durumlar için kullanılan, ayıp anlamına gelen bir kelime.

Neyse ki Eşref Efendi yanaşmış, alnına yumuşacık, lokum tadında bir buse bırakmıştı. Ne mesut bir andı ya Rabbi, ne umut dolu!

Bir haftayı bulmamıştı sedirin cumba önüne yerleşmesi. Eşref Bey'le Eminö-nü'nden aldığı yeşili bol sekiz ayrı kumaştan her gün yeni bir minder nakşetti koydu üzerine. "Aze Hanım, neden hepsi yeşilli?" diye sormuştu da Eşref Efendi, "Severim." deyip geçiştirmişti. Oysa pek beğenilen gözlerinin rengi ortaya çıksın, kocası ondan başka yere bakamasın istemişti.

Eline aldığı yastıkları sedirin sağına soluna dizip bozarken, "Bir bak hele şu düştüğümüz hâle..." diye söylendi, "Yıllardır her gün hasretle yolunu gözlediğim Eşref Bey meğer ardımdan ne işler çevirmiş! Ben hakiki bir Çerkez hanımı gibi bir gün olsun beyimin ve evimizin işini eksik tutmamış, elin ağzına laf vermemiş, hizmette kusur etmemiş Aze Hanım'ım. Bana da yapılmaz ki bu canım, haynapedir vallahi!"

Gerçi Eşref Bey de bunca zaman Aze Hanım'ın bir dediğini iki etmiş değildi. Az çok mektep görmüşlüğü, vaktiyle sarayda çalışmış dedesinden yadigâr yol yordam bilmişliği vardı. Çarşıdaki dükkânında boy boy, desen desen halı kim satarak hanesini eli darda koymadan geçindirirdi. Gür kara saçları, derin bakışları, kemikli yüzüyle yakışıklılığı bir tarafa, gönül almayı da bilirdi hani. Daha bir sabah bile olmamıştı ki karısından güler yüzünü esirgeyip evden çıksın. "Eline sağlık." demezdi mesela kuru kuru. Önce tutar koklayarak öperdi avuç içlerini, sonra konuşurdu diyeceğini. Aze Hanım bir kez daha söylendi, "Ah Eşref Efendi, şimdi başka bir kadının mı oluyor tatlı dilin, gül cemalin? Sen bana bunu nasıl ettin be adam!"

Belki kendi gözüyle görmüş, öğrenmiş olsa bu denli gücüne gitmezdi ama değil mi ki Hafize Hanım'dan duymuştu... Hem nasıl duymak! Böyle bilip bilmezden gelerek, ağzı dolu dolu ama yarım ağız anlatarak, keyfini güya sezdirmeden öylesine bir şeyden bahseder gibi yaparak. İşte en çok bu incitmişti Çerkez gururunu. İncitmek ne kelime, üzerine havan tokmağı düşmüş kuru ekmek gibi un ufak etmişti.

Ah o Hafize Hanım yok mu? Beyi ve üç çocuğuyla geçen sene bu vakitler yan konağa taşındığından beri huzur kaçırmayı âdet edinmişti. Eşref Bey gibi yakışıklı erkeklerin çapkınlığından, Aze Hanım'ın süt beyazı teninin pek çiğ durduğundan, evliliklerinin bir meyvesi olmayışından, konağın ahşabının kararmışlığından ve daha nicesinden laf ederek her fırsatta hasedini kusmuştu. Başkasını gözetlemekten kendine dönüp bakmayan, çocuk büyütmekten gayrı elinden iş gelmeyen bu kadın sıkıcı hayatını ancak dedikoduyla renklendirirdi. İşte bu sabah da eline bir fırsat geçince iri kalçalarını örten çarşafı sağa sola savurtarak bir fincan şeker isteme bahanesiyle gelmiş şu mesut anılarla dolu cumbanın bütün huzurunu kaçırmıştı:

- Ay Azeciğim cicim, sabah benim bey sefer tasını unutuvermiş. Onu vereyim diye çarşıya indiydim. Sizin dükkânın önünden geçerken Eşref Beyefendi'yi gördüm. Yanında güllü akide şekeri gibi, pek güzel, gencecik, nazenin bir hatunla limonata içip muhabbet ediyordu. Başkası olsa insanın aklına türlü türlü gelir ya, güpegündüz çarşı yerinde böyle gülüşmekten çekinmediğine göre bir yakındır muhakkak diye düşündüm.

Sonra tek kaşını kaldırarak güya sormadan devam etmişti:

- Sen zaten bilirsin mutlaka kimdir.

Hafize Hanım bununla da yetinmemiş:

- Gerçi sizin de yakınınızda kiminiz kimseniz yok amma, diye eklemişti.

Sırtını dayadığı kadife yastığı sağa sola çekştirirken "Alacağın olsun Eşref Bey, beni de kendini de ne hâllere düşürdün!" dedi.

O sıra bir tıkırtı duydu. Beş yıldır Eşref Efendi elini ilk kez kapının tokmağına sürmüştü. Aze Hanım her akşam yemeği sığa tutar, sofrayı kurar, giyinir kuşanır, vitrayların ardından beyinin yolunu gözlerdi. Evin erkeği köşe başından dönüp sokağa girdiği vakit koşar, konağın dış basamaklarında ayak seslerini duyunca ardına saklandığı ağır ahşabı mutlulukla aralayıverirdi.

Ne var ki bugün, geçmişin güzel hatıralarını yâd edip Hafize Hanım'ın söylediklerini düşünürken hepsi unutulmuştu. Hızla meşe kapıya vardı, bu defa ardına kadar açtı. İri gövdesi, uzun boyuyla Eşref Bey, muntazam taranmış kara bıyıklarının altından utanmasız gülümseyerek bakıyor, gözlerinde muzip bir pırıltı ramazan mahyaları gibi ışıldıyordu:

- Aze Hanım, Aze Hanım; bak sana ne güzel bir muştum var, deyip kenara çekilmesiyle koca gövdesinin ardında saklanan ufak tefek bir beden görünüyordu. Aze Hanım güllü akide şekeri gibi, pek güzel, gencecik, nazenin bir hatunla karşı karşıya kaldı.

"Ablacığım!" diye sevinçle boynuna atılıverdi kız. Donup kaldı Aze Hanım, bilemedi gülsün mü ağlasın mı? Hâlâ kapı önündelerdi. Nicedir görmediği, burnunda tüten, henüz gençliğinin baharında hanım kardeşi karşısında duruyordu. Tıpkı hatıralarındaki o çocuksu hâllerıyla çağıldayan bir akarsu gibi gürül gürül, nefes almamacasına, neşeyle konuşuyordu:

- Ah ablacığım nasıl özledim, nasıl özledim seni! Babacığımız Anadolu'ya mal almaya gidiyordu. Eşref Bey enişteme mektup yazdı. Sirkeci garında beni kendisine emanet etti. Dönüşte aynı yerden geri alacak. O vakittir dükkânında beklerim. Ay ablacığım; çarşı ne şenlikli, ne renkli yermiş! Bayıldım vallahi! Sana söylemedik, sürpriz yaptık. Hepsi ama hepsi benim fikrimdi. Nasıl, iyi etmiş miyim?

Aze Hanım şaşkın, donuk "Kapı önünde gürültü edip durma ayıptır." diyebildi ancak. Konu komşuya kapanan meşe duvarın ardından cumbalı odaya doğru

geçerlerken kardeşi kuş gibi cıvıldıyor, Eşref Bey tebessümle bir şeyler anlatıyordu. Ne var ki Aze Hanım duyduklarını anlamıyor, sadece düşünüyordu.

Canının bir parçası kardeşinin geldiğine sevinemiyor, çok sevdiği kocasının sadakatine mutlu olamıyordu. Sabahtan beri bu kadar söylenmesinin, beyinin günahına girmesinin yok yere olduğunu sindiremiyor, Hafize Hanım'ın ağzına lafı tıkayamamış olduğuna içerliyor, fakat en çok da haksız çıkmış olmak tavrda dövülen demir gibi yüreğini eziyordu. Bunca vakit Eşref Bey'e duyduğu hiddet, hırs şimdi kendine yönelmişti. Velhasıl Çerkez gururu bir kez daha tuz buz olmuştu. Haksız olmak bir yana, bir de böylesi haksızlığı bu iyi kalpli adama yapmış olmak ne haynape şeydi ama!